

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
T.a.v. hare Excellentie drs. C.J. Schouten
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Ministerie van Justitie en veiligheid
T.a.v. zijne Excellentie F.M. Weerwind
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Via internet ingediend: <https://www.internetconsultatie.nl/nabijheidsrechter/reageren>

Betreft: Reactie KBvG op de internetconsultatie Tijdelijk besluit experiment nabijheidsrechter

Ons Kenmerk: 20240222
Den Haag, 22 februari 2024

Excellenties,

De KBvG heeft met grote interesse kennis genomen van het Tijdelijk besluit experiment nabijheidsrechter (hierna te noemen: het besluit), het eerste experiment dat is gestart onder de Tijdelijke experimentenwet rechtspleging. De KBvG is van mening dat experimenten op het gebied van burgerlijk procesrecht, mede gelet op het gelijkheidsbeginsel en het rechtszekerheidsbeginsel, een in tijd en reikwijdte duidelijk begrensd kader moeten hebben. In lijn met doel en strekking van de bovenliggende wet komt deze pilot daaraan tegemoet. Eventuele ongewisse – en ongewenste - effecten zullen hopelijk dan ook niet langer en verderstrekkend doorwerken dan nodig voor de toetsing van de met het experiment beoogde doelen.

De KBvG complimenteert u met de prettige leesbaarheid van het voorstel en de toelichting. Vooral de tabel op de pagina's 26 en 27 is heel inzichtelijk en draagt bij aan een goed begrip van het systeem.

Dit experiment lijkt te zien op een nieuw hybride systeem dat zowel trekken heeft van de normale dagvaardingsprocedure als de rekestprocedure, dit ondanks het gegeven dat wordt aangesloten bij termen als eiser en gedaagde zoals die ook gelden voor reguliere geldvorderingsprocedures.

In het navolgende vindt u, artikelsgewijs, enkele opmerkingen die de KBvG heeft bij de verschillende onderdelen van dit experiment:

- *ARTIKEL 4 – VOORWAARDEN TOEPASSING EXPERIMENT*

Het experiment ziet op zaken die nu met een dagvaarding worden ingeleid. Hierbij is de reikwijdte beperkt tot enerzijds vorderingen van een werknemer uit hoofde van een arbeidsovereenkomst (artikel 4 sub a) en anderzijds geldvorderingen met een beloop tot € 5000,- (artikel 4 sub b).

Hieronder vindt u enige kanttekeningen die de KBvG heeft ten aanzien van deze keuze:

Sub a - Geldvorderingen

Het tweede lid van artikel 4 spreekt over geldvorderingen van een natuurlijk persoon (ook indien handelende in de uitoefening van een beroep of bedrijf) dan wel handelende in de vorm van een maatschap/vof met natuurlijke personen als maten. Dit tot bedrag van € 5.000,--, met nevenvorderingen.

Dit maakt dat in deze zaken ook aandacht zal moeten worden besteed aan de ambtshalve toetsing aan bepalingen van het Europese consumentenrecht. De KBvG vraagt zich af of daarover bij de vormgeving van het experiment is nagedacht.

Hoe bijvoorbeeld verhoudt zich de verplichting tot ambtshalve toetsing tot de voorgestelde vereenvoudigde wijze van procederen middels formulieren (zie daarvoor ook onze opmerkingen onder artikel 7). Dit roept de vraag op hoe – in de situatie dat eiser handelt in de uitoefening van beroep of bedrijf - de verplichte consumentenbescherming wordt geborgd, vooral nu voor gedaagde vanwege het semi-dwingende karakter van het experiment geen of beperkte mogelijkheden bestaan een eenmaal aangebrachte zaak alsnog onder het bereik van de ‘reguliere’ rechtbankprocedure met volledige ambtshalve toetsing te brengen.

Anderzijds is denkbaar dat de procedures conform dit conceptbesluit waarbij consumentenrechten in het spel zijn, gaan leiden tot problematische comparities waarin de kantonrechter zal moeten ingaan op fouten bij online contracteren of oneerlijke bedingen.

Sub b - Arbeidszaken

De pilot betreft naast lage geldvorderingen ook arbeidszaken. In de toelichting wordt als reden hiervoor aangegeven dat het experiment met de nabijheidsrechter het geschil tussen partijen en eventuele onderliggende conflicten beter adresseert en zo mogelijk gericht is op het bereiken van een schikking. Deze reden komt op de KBvG over als gezocht. Het arbeidsrecht is net als het huurrecht een zeer complex rechtsgebied waarop, ondanks het ontbreken van een procesmonopolie voor de advocatuur, meestal gespecialiseerde raadslieden worden aangezocht. Daarmee ligt een vereenvoudigde procedure niet voor de hand.

Bovendien is het toepassingsbereik erg smal: er wordt slechts een zeer beperkt deel van de mogelijke arbeidszaken geëntameerd van werknemer jegens werkgever, en niet van werkgever versus werknemer. Tel daarbij op dat het experiment enkel ziet op de zaken die nu nog bij dagvaarding worden ingeleid: dat maakt het toepassingsbereik nog smaller. Immers, alle zaken die onder afdeling 9, tiende titel van boek 7 BW vallen, worden bij rekest ingeleid (zie 7:686 BW).

Al met al is het toepassingsbereik van het experiment voor wat betreft de vorderingen uit een arbeidsovereenkomst zeer beperkt, hetgeen de uitkomsten daarvan zeer waarschijnlijk niet representatief maakt voor dit rechtsgebied. Dit roept bij ons de vraag op welk doel met dit onderdeel van het experiment precies wordt beoogd.

KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE VAN GERECHTSDEURWAARDERS

Op pagina 9 van het conceptbesluit wordt aangegeven (in de laatste alinea van de tweede paragraaf van de inleiding) dat SZW hecht aan verbetering toegang tot de rechter. Het is maar zeer de vraag of een experiment als dit daarvoor de meest aangewezen weg is. Nog afgezien van de weinig representatieve casuïstiek die dit experiment als output zal opleveren, zou de kwetsbare werknemer naar onze mening meer geholpen zijn met een aantal structurele wijzigingen ter verbetering van diens arbeidsrechtelijke positie, of verbeteringen in het stelsel van gefinancierde rechtsbijstand waardoor kwetsbare werknemers zich gegarandeerd weten van kwalitatief goede rechtsbijstand. Ook zou gekeken kunnen worden naar maatregelen ter inperking van uitwassen in de uitzendbranche.

- *ARTIKEL 6 – SEMI-DWINGEND KARAKTER EN AFWIJINGEN VAN DE REGULIERE PROCEDURE*

Artikel 6 sluit een groot aantal artikelen uit het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering uit, wat de mogelijkheid tot het opwerpen van incidenten uitsluit. Nu het de gedaagde aan de mogelijkheid ontbreekt om voor een reguliere procedure te kiezen, roept dit de vraag of deze 'uitgeklede' procedure wel gekwalificeerd kan worden als een volwaardige rechtsgang.

- *ARTIKEL 7 – AANBRENGEN ZAAK*

Het eerste lid stelt een systeem voor waarin wordt gewerkt met aanvraag- en reactieformulieren. Helaas ontbreekt een verwijzing naar een bijlage waarin modelformulieren zijn opgenomen. Evenmin bevat het conceptbesluit een grondslag voor een ministeriële regeling waarin modelformulieren kunnen worden opgenomen. De KBvG zou ervoor pleiten om toch hierin toch enige helderheid te verschaffen en eenvormigheid na te streven, al is het maar om te voorkomen dat elke deelnemende rechtbank zijn eigen formulier maakt. Mede in het licht van de ambtshalve toetsing (zie ook onze opmerkingen onder artikel 4), voorziet de KBvG een hoop onduidelijkheden en onnodige verwarring.

Tot op grote hoogte werkt de in dit experiment voorgestelde procedure als een rekestprocedure: verzoek, verweer en mondelinge behandeling. Er zijn echter een aantal keuzes gemaakt, ten aanzien waarvan de KBvG een aantal – in onze ogen – relevante implicaties onder de aandacht wil brengen.

Het verzoek kan worden ingediend aan de balie, per post of digitaal voor zover het laatste mogelijk is. Heel bijzonder is de regeling over de aanhangigheid: art. 7 lid 3. **Indienen betekent geen aanhangigheid**: die is er pas als het regiebureau heeft beslist dat de zaak in behandeling wordt genomen. Ten aanzien van verval of verjaringstermijnen levert dit een groot risico op voor de aanlegger, zie ook art. 5 lid 2 b van het besluit. Als het gerecht de zaak niet in behandeling neemt is ook geen griffierecht verschuldigd, dat is dan wel prettig voor de aanlegger.

Men heeft een laagdrempelige aanpak voor ogen. Artikel 7 lid 4 heeft het over informatie die essentieel is: dat is een heel rekbaar begrip, het regiebureau kan hier dan ook alle kanten mee uit: ruim of juist heel beperkt. Vult het regiebureau het formulier zelf aan of moet de eiser een nieuw exemplaar indienen. Gerechten zullen hier heel verschillend mee omgaan, afhankelijk van de instructies van de lokale rechters en het staat nu eigenlijk al bij voorbaat vast dat de ieder gerecht hier – zoals altijd al – het verschillend mee om zal gaan. Dit is een risico voor waar het gaat om de rechtseenheid en de rechtszekerheid.

Het besluit onderkent ook dat de eiser mogelijk een onduidelijke eis formuleert of niet aan zijn stelplicht voldoet. De KBvG neemt met de nodige terughoudendheid kennis van pagina 22 (laatste alinea hoofdstuk 5 toelichting):

KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE VAN GERECHTSDEURWAARDERS

*Een ander vraagstuk in dit verband is hoe de rechter bij verstekzaken moet omgaan met de omstandigheid dat de eiser in zijn aanvraagformulier niet altijd een duidelijk omschreven vordering zal hebben geformuleerd en mogelijk niet aan zijn stelplicht heeft voldaan. **Wanneer de wederpartij verstek laat gaan en er dus geen mondelinge behandeling zal zijn om de eis te verhelderen, is het de vraag waartoe de rechter de gedaagde moet veroordelen. De gedaagde die een vonnis betekend krijgt wat hij op basis van het aanvraagformulier niet had verwacht, kan altijd nog verzet aantekenen. Zijn rechten zijn daarmee voldoende gewaarborgd. Maar daaraan voorafgaand zal de rechter het aanvraagformulier eerst juridisch moeten duiden. Het zou in strijd zijn met het beginsel van "equality of arms" uit artikel 6 EVRM om hierover contact op te nemen met de eiser en uitleg te vragen. In het uiterste geval zal de rechter de vordering moeten afwijzen omdat die te onbepaald is en eiser niet aan zijn stelplicht heeft voldaan***

Dit geeft de rechter wel heel veel ruimte die ook voor een gedaagde zeer onaangename verrassingen op kan leveren.

Verder ligt het risico op de loer dat de nodige renvoeien gaan komen als de titel onduidelijk is of executiegeschillen als de gedaagde overvallen is door een veroordeling waar hij geen rekening hoefde te houden.

- ARTIKEL 8 (+ ARTIKEL 10) – VERLOOP PROCEDURE

Na indiening controleert de griffie BRP gegevens (Pagina 18 van de toelichting)). Hoe de griffie zal omgaan met geheime adressen is onbekend: grote omzichtigheid is geboden om te voorkomen dat het geheime adres van of een eiser of gedaagde uitlekt. Het besluit zwijgt over KvK inzage: de KBvG verwijst in dit kader naar wat in de praktijk wordt aangeduid als Meubelhandel Janssen: een vonnis tegen een handelsnaam, zie Rb Amsterdam 21 januari 2014 (ECLI:NL:RBAMS:2014:713) of wordt verondersteld dat de aanlegger dat zelf doet.

Stukken worden aan gedaagde aangetekend verzonden (art. 8 lid 3) die een formulier krijgt voor zijn/haar reactie. Daarin kan ook een tegeneis worden geformuleerd die wel verbonden moet zijn met de hoofdeis: vereiste connexiteit. De postbestelling wordt steeds slechter: er is de laatste tijd herhaaldelijk de staf gebroken over aangetekende zendingen die niet aankomen of veel te laat.

Het ontwerp zwijgt over de oproeptermijn, die zal tenminste 4 weken moeten zijn in verband met het mogelijk niet afhalen van de brief. De KBvG adviseert het voorstel op dat punt aan te vullen en te verduidelijken

- ARTIKEL 9 - VERHINDERDATA

Partijen moeten verhinderdata opgeven want er volgt altijd een mondelinge behandeling. De vraag is wie dat afschrikt. Het zal in ieder geval een flink beslag leggen op kostbare zittingscapaciteit.

Voor eiser is het heel bezwaarlijk dat de gedaagde tot 5 dagen voor de behandeling kan antwoorden (lees: een reactieformulier kan indienen). Een gedaagde die kwaad wil zal op het laatste moment antwoorden om zo de eiser te overspoelen met informatie en zo extra te belasten, al helemaal als er een tegeneis komt.

Het altijd houden van een mondelinge behandeling zal veel tijd gaan kosten die ten laste van bestaande achterstanden gaat.

Het systeem sluit gemachtigden niet uit: zie art. 7 lid 2. Niet duidelijk is of salaris wordt toegewezen, dit zou wel in lijn zijn met de beoogde toegankelijkheid, laagdrempeligheid en kostenbesparing voor partijen.

KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE VAN GERECHTSDEURWAARDERS

De rechtspraak probeert zoveel mogelijk verschijnen te stimuleren en geeft de rechter veel ruimte kosten te compenseren. In combinatie met het gegeven dat een normaal griffierecht wordt geheven is dit geen aantrekkelijk gegeven. Let wel: de gemachtigde werkt niet gratis. Dit geheel ademt een forse druk op de eiser om maar te schikken en dat is a priori ongewenst

- *ARTIKEL 14 – VERSTEK EN VERZET*

Verzet kan met een eenvoudige schriftelijke mededeling naar de griffie, opgevolgd door een reactieformulier dat de griffie vervolgens toezendt. Dit zal het aantal verzetzaken fiks doen toenemen want waar ligt de grens bij wel of geen verzet. Is een verzoek om uitstel of een regeling een verzet? Daarbij klemt dat een verzet mogelijk de executie schorst: de griffie zal met spoed aan eiser moeten inlichten dat er mogelijk een verzet aankomt omdat dit in tegenstelling tot huidig recht voor de eiser onzichtbaar is. De KBvG gaat er van uit de inleidende mededeling al verzet oplevert. De termijn 15 werkdagen is onduidelijk: wat wordt onder werkdagen verstaan. De Algemene termijnenwet en dan met name art. 3 lid 1 is geen criterium.

De vraag is natuurlijk of de eiser om uitvoerbaarverklaring bij voorraad vraagt. Komt dat als optie in het formulier te staan?

De KBvG is uiteraard ten zeerste bereid om, indien gewenst, een nadere toelichting te geven.
Hoogachtend,

Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders
C.W. Bakhuis-van Kesteren,

Bestuursvoorzitter KBvG